

Marta Koćwin

jezykpolskiwuk

A - LEVEL TOPICS BOOK PART 1

Czytaj i ćwicz krok po kroku

AQA 7687 • WORKBOOK TEMATYCZNY

Spółeczeństwo polskie: rodzina, świat cyfrowy, mobilność
społeczna i emigracja

SPIS TREŚCI

Jak korzystać z workbooka • mapa zakresu AQA • cztery rozdziały tematyczne • teksty i pytania • słownictwo • tłumaczenia • dane • kreatywne laboratorium • misje specjalne • zadania multi-skill • odpowiedzi • transkrypcje • źródła

1. Polska rodzina

Zmieniające się role w rodzinie • luka pokoleniowa • wartości tradycyjne i współczesne

2. Rozwój świata cyfrowego

Internet w życiu codziennym • korzyści i zagrożenia mediów społecznościowych • cyfryzacja społeczeństwa

3. Różnorodność społeczna i mobilność

Edukacja i wybory zawodowe • osoby na marginesie społeczeństwa • tolerancja i szacunek

4. Wpływ emigracji na polskie społeczeństwo

Przyczyny emigracji • korzyści i straty dla Polski • postawy wobec migracji

JAK KORZYSTAĆ Z WORKBOOKA

Materiał obejmuje cztery podtematy wymagane w specyfikacji AQA A-level Polish 7687. Każdy rozdział rozwija jednocześnie wiedzę o Polsce, język akademicki oraz umiejętności potrzebne w zadaniach egzaminacyjnych.

1	Tekst	czytanie, wnioskowanie i ocena argumentów
2	Słownictwo	polsko-angielski bank pojęć i kolokacji
3	Tłumaczenie	zadanie PL → EN oraz EN → PL
4	Dane	interpretacja liczb i ostrożne formułowanie wniosków
5	Multi-skill	tekst + materiał do odsłuchania + wypowiedź ok. 200 słów
6	Zadania kreatywne	kreatywne laboratorium i misja specjalna z nieoczekiwanym zwrotem
7	Odpowiedzi	modele tłumaczeń, odpowiedzi i przykładowa wypowiedź

WAŻNE

W zadaniu multi-skill osoba prowadząca czyta nagranie dwukrotnie albo nagrywa je wcześniej. Transkrypcje znajdują się w części z odpowiedziami. Uczeń powinien widzieć wyłącznie tekst źródłowy i polecenie.

Wszystkie teksty i ćwiczenia w workbooku są autorskie. Dane statystyczne zostały zaokrąglone i służą nauce interpretacji. Przed wykorzystaniem liczb w projekcie badawczym należy sprawdzić najnowszą wersję wskazanego źródła.

MAPA ZAKRESU AQA

ROZDZIAŁ 1

Polska rodzina

Zmieniające się role w rodzinie • luka pokoleniowa • wartości tradycyjne i współczesne

ROZDZIAŁ 2

Rozwój świata cyfrowego

Internet w życiu codziennym • korzyści i zagrożenia mediów społecznościowych • cyfryzacja społeczeństwa

ROZDZIAŁ 3

Różnorodność społeczna i mobilność

Edukacja i wybory zawodowe • osoby na marginesie społeczeństwa • tolerancja i szacunek

ROZDZIAŁ 4

Wpływ emigracji na polskie społeczeństwo

Przyczyny emigracji • korzyści i straty dla Polski • postawy wobec migracji

FORMAT ZADANIA MULTI-SKILL

W Paper 3 uczeń łączy informacje z nagrania i tekstu pisanego, analizuje je, ocenia, przedstawia własną reakcję oraz formułuje wniosek. Zalecana długość odpowiedzi wynosi około 200 słów.

Ćwiczenia w tym workbooku odtwarzają te umiejętności, ale nie są oficjalnymi materiałami AQA.

Schemat odpowiedzi: teza → informacja ze źródła pisanego → informacja z nagrania → porównanie lub ocena → własna reakcja → wyważony wniosek.

Polska rodzina

Zmieniające się role w rodzinie • luka pokoleniowa • wartości tradycyjne i współczesne

NA POCZĄTEK

1. Jak zmienił się podział obowiązków domowych w ciągu ostatnich trzydziestu lat?
2. Czy konflikt pokoleń jest nieunikniony?
3. Które wartości rodzinne są dziś najważniejsze?

Zapisz po jednym argumencie do wybranego pytania.

Rodzina pomiędzy ciągłością a zmianą

TEKST ŹRÓDŁOWY

Rodzina pozostaje dla wielu Polaków jednym z najważniejszych punktów odniesienia, lecz sposób jej funkcjonowania stopniowo się zmienia. Dawniej role były wyraźniej podzielone: od mężczyzny oczekiwano przede wszystkim utrzymania domu, a od kobiety prowadzenia gospodarstwa i opieki nad dziećmi. Współcześnie coraz częściej oboje rodzice pracują zawodowo, dlatego podział obowiązków staje się przedmiotem negocjacji. Zmiana nie zawsze przebiega jednak równomiernie. Nawet gdy partnerzy deklarują poparcie dla równości, codzienna organizacja domu może nadal bardziej obciążać jedną osobę.

Inaczej wygląda również droga młodych ludzi do samodzielności. Dłuższa edukacja, wysokie koszty mieszkań i niestabilność zatrudnienia sprawiają, że część dorosłych dzieci mieszka z rodzicami dłużej niż poprzednie pokolenia. Taka sytuacja może przynosić korzyści: domownicy dzielą wydatki, opiekują się starszymi członkami rodziny i udzielają sobie emocjonalnego wsparcia. Może jednak prowadzić do napięć, gdy rodzice oczekują wpływu na decyzje dorosłego dziecka, a ono domaga się większej prywatności.

Luka pokoleniowa nie dotyczy wyłącznie wieku. Młodszy i starsi różnią się sposobem komunikacji, stosunkiem do pracy, religii, małżeństwa czy wychowania dzieci. Media społecznościowe przyspieszają obieg nowych idei, ale jednocześnie zamykają użytkowników w odmiennych światach informacyjnych. W rezultacie rozmówcy mogą używać tych samych słów, przypisując im inne znaczenia.

Nie oznacza to, że wartości tradycyjne znikają. Przywiązanie, odpowiedzialność i wzajemna pomoc nadal są cenione, choć ich praktyczna realizacja przybiera nowe formy. Rodzina patchworkowa, związek na odległość czy wielopokoleniowy dom mogą być równie silnymi wspólnotami, jeżeli ich członkowie potrafią rozmawiać o potrzebach i granicach. Najważniejszym wyzwaniem nie jest więc wybór między tradycją a nowoczesnością, lecz stworzenie takiego modelu, w którym obowiązki, prawa i szacunek są rzeczywiście dzielone.

PYTANIA DO TEKSTU

1. Jak zmienił się tradycyjny podział ról rodzinnych?
2. Dlaczego deklarowana równość nie zawsze oznacza równy podział obowiązków?
3. Podaj dwie przyczyny późniejszego usamodzielniania się młodych ludzi.
4. Wskaż jedną korzyść i jedno ryzyko mieszkania wielopokoleniowego.
5. Dlaczego luka pokoleniowa może utrudniać rozmowę?
6. Jaką rolę przypisano mediom społecznościowym?
7. Wyjaśnij własnymi słowami sens ostatniego zdania.
8. Do jakiego stopnia zgadzasz się z autorem? Uzasadnij.

SŁOWNICTWO TEMATYCZNE

SŁOWNICTWO 1	TŁUMACZENIE	SŁOWNICTWO 2	TŁUMACZENIE
podział obowiązków	division of responsibilities	napięcie	tension
prowaćdzić gospodarstwo	to run a household	domagać się	to demand
opieka nad dziećmi	childcare	luka pokoleniowa	generation gap
równość	equality	stosunek do	attitude towards
obciążać	to burden	przywiązanie	attachment
samodzielność	independence	odpowiedzialność	responsibility
niestabilne zatrudnienie	insecure employment	wzajemna pomoc	mutual support
dzielić wydatki	to share expenses	rodzina patchworkowa	blended family
wsparcie emocjonalne	emotional support	stawiać granice	to set boundaries

AKTYWNE UŻYCIE

Wybierz sześć wyrażeń. Napisz trzy zdania porównujące sytuację w Polsce z sytuacją w kraju, w którym mieszkasz, oraz trzy zdania oceniające zmiany społeczne.

Wyrażenia do argumentacji: z jednej strony • należy jednak zauważyć • nie można pominąć • w dłuższej perspektywie • prowadzi to do wniosku, że

TŁUMACZENIE

ZADANIE A • POLSKI → ANGIELSKI

Coraz więcej rodzin próbuje dzielić obowiązki domowe sprawiedliwie, jednak zmiana przyzwyczajeń wymaga czasu. Młodzi rodzice częściej niż poprzednie pokolenia oczekują, że oboje partnerzy będą pracować i opiekować się dziećmi. Jednocześnie wielu dorosłych pozostaje dłużej w domu rodzinnym ze względu na koszty mieszkań. Wspólne życie może wzmacniać więzi, pod warunkiem że każdy ma prawo do prywatności i samodzielnych decyzji.

ZADANIE B • ANGIELSKI → POLSKI

Family life in Poland is changing, but traditional values have not disappeared. Many young people still want close relationships with their relatives, even if they choose different lifestyles from their parents. Living together can provide financial and emotional support. However, it may also cause conflict when family members do not discuss responsibilities, privacy and personal boundaries openly.

Sprawdź: kompletność informacji • czasy • rodzaj i przypadki • naturalny szyk zdania • rejestr • pisownia

DANE I INTERPRETACJA

ok. 252 tys.

urodzeń żywych w Polsce w 2024 r.

ok. 135 tys.

małżeństw zawartych w 2024 r.

ok. 57 tys.

rozwodów orzeczonych w 2024 r.

Źródło danych: GUS, Sytuacja demograficzna Polski do 2024 r.. Dane zaokrąglone; dostęp do źródeł: 4 września 2026 r.

ZADANIA

1. Która liczba najlepiej pokazuje skalę zmian demograficznych?
2. Jakich informacji brakuje, aby rzetelnie porównać małżeństwa i rozwody?
3. Podaj dwa możliwe skutki małej liczby urodzeń.
4. Napisz ostrożny, jednozdaniowy wniosek bez mylenia korelacji z przyczyną.

JĘZYK OSTROŻNEGO WNIOSKOWANIA

Dane wskazują na... • mogą być związane z... • nie dowodzą jednak, że... • do pełnej oceny potrzebne byłyby... • w porównaniu z...

KREATYWNE LABORATORIUM

Podcast: dwa pokolenia, jeden dom

Stwórz trzypięciominutowy odcinek podcastu, w którym nastolatek i osoba starsza rozmawiają o jednym źródle napięcia w rodzinie. Każda postać musi mieć zrozumiały argument, a rozmowa powinna zakończyć się konkretnym kompromisem.

01

Role

Zapisz po trzy priorytety obu rozmówców. Nie rób z żadnej postaci karykatury.

02

Nagranie

Ułóż otwarcie, dwa pytania pogłębiające i zakończenie. Nagraj rozmowę albo odegraj ją w parze.

03

Zmiana perspektywy

Zamień role i powtórz ostatnią minutę. Który argument brzmi teraz przekonująco?

MIEJSCE NA PROJEKT

Szkic odcinka: konflikt • argument nastolatka • argument osoby starszej • kompromis

MOST DO EGZAMINU

Napisz 100–120 słów: Oceń, czy różnice pokoleniowe bardziej osłabiają rodzinę, czy pomagają jej się zmieniać. Wykorzystaj przykład z podcastu.

MINI-CHECK: pomysł jest czytelny ☐ • używam słownictwa z rozdziału ☐ • pokazuję więcej niż jedną perspektywę ☐
• uzasadniam wybory ☐

MISJA SPECJALNA

Rodzinny escape room: kod do wspólnego domu

SCENARIUSZ

W mieszkaniu spotykają się trzy pokolenia. Każda osoba ma inne plany, obowiązki i granice prywatności. Drzwi otworzą się dopiero wtedy, gdy grupa ułoży plan dnia zaakceptowany przez wszystkich.

TWOJA MISJA

Zaprojektuj pięć zagadek prowadzących do kodu. Każda zagadka ma dotyczyć innego problemu: czasu, obowiązków, pieniędzy, opieki albo prywatności.

- 1 Każde pokolenie musi z czegoś zrezygnować.
- 2 Jedna wskazówka ma być fałszywym tropem.
- 3 Ostatnia cyfra kodu wynika z kompromisu, nie z obliczenia.

STREFA PROJEKTU

Mapa escape roomu: ZAGADKA • WSKAZÓWKA • ROZWIĄZANIE • rodzinny problem

NAGŁY ZWROT

Na dwie minuty przed końcem jedna osoba ogłasza, że zaczyna pracę z domu. Zmień plan bez usuwania wcześniejszego kompromisu.

PO MISJI

Która zasada najbardziej pomogła rodzinie: równość, elastyczność czy jasne granice? Uzasadnij w 3–4 zdaniach.
